

|| సౌందర్యలహరీ ||

ఆనందలహరీ (1-40)

శివః శక్త్యా యుక్తో యది భవతి శక్తః ప్రభవితుం
న చేదేవం దేవో న ఖలు కుశలః స్సందితుమపి |
అతస్తస్మా మారాధ్యం హరిహరవిరించాదిభీరపి
ప్రణంతుం స్తోతుం వా కథమకృతపుణ్యః ప్రభవతి || 1 ||

తనీయాంసుం పాంసుం తవ చరణపంకేరుహభవం
విరించిస్సంచిన్స్వన్ విరచయతి లోకానవికలం |
వహత్యేనం శౌరిః కథమపి సహస్రేణ శిరసాం
హరస్సంక్షుద్వైసం భజతి భసితోద్ధూలనవిధిం || 2 ||

అవిద్యానామంత-స్తిమిర-మిహిరద్వీపనగరీ
జడానాం చైతన్య-స్థబక-మకరంద-స్రుతిర్మురీ |
దరిద్రాణాం చింతామణిగుణనికా జన్మజలధౌ
నిమగ్నానాం దంష్ట్రా మురరిపు-వరాహస్య భవతి || 3 ||

త్వదన్యః పాణిభ్యామభయవరదో దైవతగణః
త్వమేకా నైవాసీ ప్రకటితవరాభీత్యభినయా |
భయోతీ త్వాతుం దాతుం ఫలమపి చ వాంఛాసమదికం
శరణ్యే లోకానాం తవ హి చరణావేవ నిపుణౌ || 4 ||

హరిస్తా మారాధ్య ప్రణతజనసాభాగ్యజననీం
పురానారీ భూత్వా పురరిపుమపి క్షోభమనయత్ |
స్మరోఽపి త్వాం నత్వా రతినయనలోహ్యన వపుషా
మునీనామప్యంతః ప్రభవతి హి మోహాయ మహతాం || 5 ||

ధనుః పౌష్పం మౌర్వీ మధుకరమయీ పంచ విశిఖాః
వసంతః సౌమంతో మలయమరుదాయోధనరథః |
తథాప్యేకః సర్వం హిమగిరిసుతే కామపి కృపాం
అపాంగాత్తే లబ్ధ్యా జగదిద-మనంగో విజయతే || 6 ||

కృణత్కాంచీదామా కరికలభకుంభస్థననతా
పరిక్షీణా మధ్యే పరిణతశరచ్చంద్రవదనా |
ధనుర్భాణాన్ పాశం సృణిమపి దధానా కరతలైః
పురస్తాదాస్తాం నః పురమథితురాహోపురుషికా || 7 ||

సుధాసిందోర్మధ్యే సురవిటపివాటీపరివృతే
మణిద్వీపే నీపోపవనవతి చింతామణిగృహే |
శివాకారే మంచే పరమశివపర్యంకనిలయాం
భజంతి త్వాం ధన్యాః కతిచన చిదానందలహరీం || 8 ||

మహీం మూలాధారే కమపి మణిపూరే హుతవహం
స్థితం స్వాధిష్ఠానే హృది మరుతమాకాశముపరి |
మనోఽపి భ్రూమిధ్యే సకలమపి భిత్వా కులపథం
సహస్రారే పద్మే సహ రహసి పత్యా విహరసి || 9 ||

సుధాధారాసారైశ్చరణయుగలాంతర్విగలితైః
ప్రపంచం సించంతీ పునరపి రసామ్నాయముహూసః |
అవాప్య స్వాం భూమిం భుజగనిభమధ్యుష్ణవలయం
స్వమాత్మానం కృత్వా స్వపిషి కులకుండే కుహరిణి || 10 ||

చతుర్భుజః శ్రీకంఠైః శివయువతిభిః పంచభీరపి
ప్రభిన్నాభిః శంభోర్నవభీరపి మూలప్రకృతిభిః |

చతుశ్చత్వారింశద్వసుదలకలాశ్రీవలయ-
త్రిరఖాభిః సార్థం తవ శరణకోణాః పరిణతాః || 11||

త్వదీయం సౌందర్యం తుహినగిరికన్యే తులయితుం
కవీంద్రాః కల్పంతే కథమపి విరించీప్రభృతయః |
యదాలోకౌత్సుక్యాదమరలలనా యాంతి మనసా
తపోభిర్దుష్ప్రామపి గిరిశసాయుజ్యపదవీం || 12||

నరం వరీయాంసం నయనవిరసం నర్మసు జడం
తవాపాంగాలోకే పతితమనుధావంతి శతశః |
గలద్వేణీబంధాః కుచకలశవిస్తస్ససీచయా
హరాత్ త్రుట్యత్కాంచ్యే విగళితదుకూలా యువతయః || 13||

క్షీతౌ షట్పంచాశద్ ద్విసమధికపంచాశదుదకే
హుతాశే ద్వాషష్టిశ్చతురధికపంచాశదనిలే |
దివి ద్విష్టట్టింశన్మనసే చ చతుష్టష్టిరితి యే
మయూఖాస్తేషామపుపరి తవ పాదాంబుజయుగం || 14||

శరభ్యోత్సా శుద్ధాం శశియుతజటాజుటమకుటాం
వరత్రాసత్రోణస్యటికఘటికాపుస్తకకరాం |
సక్వన్న త్వా నత్వా కథమివ సతాం సంన్విదదతే
మదుక్షీరద్రాక్షామదురిమదురీణాః భణితయః || 15|| var ఫణితయః

కవీంద్రాణాం చేతఃకమలవనబాలాతపరుచిం
భజంతే యే సంతః కతిచిదరుణామేవ భవతీం |
విరించీప్రేయస్యాస్తరుణతరశృంగారలహరీ-
గభీరాభిర్వాగ్భిర్విదదతి సతాం రంజనమమీ || 16||

సవిత్రీభిర్వాచాం శశిమణిశిలాభంగరుచిభిః
వశిన్యాద్యాభిస్త్వాం సహ జనని సంచింతయతి యః |
స కర్ణా కావ్యానాం భవతి మహతాం భంగిరుచిభిః
వచోభిర్వాగ్భివదనకమలామోదమదురైః || 17||

తనుద్చాయాభిస్తి తరుణతరణిశ్రీసరణిభిః
దివం సర్వాముర్వీమరుణిమని మగ్నాం స్మరతి యః |
భవంత్యస్య త్రస్యద్వనహరిణశాలిననయనాః
సహోర్వశ్యా వశ్యాః కతి కతి న గీర్వాణగణికాః || 18||

ముఖం బిందుం కృత్వా కుచయుగమధస్తస్య తదధో
హరార్థం ధ్యాయేద్యే హరమహిషి తే మన్మథకలాం |
స సద్యః సంక్షీభం నయతి వనితా ఇత్యతీలఘు
త్రిలోకమప్యాశు భ్రమయతి రవీందుస్తనయుగాం || 19||

కిరంతీమంగేభ్యః కిరణనికురంబామృతరసం
హృది త్వామాధత్తే హేమకరశిలామూర్తిమివ యః |
స సర్వాణాం దర్శం శమయతి శకుంతాధిప ఇవ
జ్వరప్లుష్టాన్ దృష్ట్వా సుఖయతి సుధాధారసిరయా || 20||

తటిల్లేఖాతన్వీం తపనశశివైశ్వానరమయీం
నిషణ్ణాం షణ్ణామపుపరి కమలానాం తవ కలాం |
మహాపద్మాటవ్యాం మృదితమలమాయేన మనసా
మహాంతః పశ్యంతే దధతి పరమాహ్లాదలహరీం || 21||

భవాని త్వం దాసీ మయి వితర దృష్టిం సకరుణా-
మితి స్తోతుం వాంఛన్ కథయతి భవాని త్వమితి యః |
తదైవ త్వం తస్మై దిశసి నిజసాయుజ్యపదవీం
ముకుందబ్రహ్మాండ్రస్సుటమకుటనీరాజితపదాం || 22||

త్వయా హృత్వా వామం వపురపరిత్యక్తేన మనసా
శరీరార్థం శంభీరపరమపి శంకే హృతమభూత్ |
యదేతత్త్వేద్రూపం సకలమరుణాభం త్రినయనం

కుచాభ్యామానమ్రం కుటీలశశిచూడాలమకుటం || 23||

జగత్సూతే ధాతా హరిరవతి రుద్రః క్షపయతే
తిరస్కుర్వన్నైతత్స్వమపి వపురీకస్తిరయతి |
సదాపూర్వః సేర్వం తేదిదమనుగృహ్లాతి చ శివ-
స్తవాజ్ఞామాలంబ్య క్షణచలితయోర్బ్రుతికయోః || 24||

త్రయాణాం దేవానాం త్రిగుణజనితానాం తవ శివే
భవేత్ పూజా పూజా తవ చరణయోర్యా విరచితా |
తథా హి త్వత్సాదోద్వహనమణిపీఠస్య నికటే
స్థితా హ్యేతే శశ్వన్ముకులితకరోత్రంసమకుటాః || 25||

విరించిః పంచత్యం వ్రజతి హరిరాప్నోతి విరతిం
వినాశం కీనాశో భజతి ధనదో యాతి నిధనం |
వితంద్రీ మాహేంద్రీ వితతిరపి సంమీలితదృశా
మహాసంహారేఽస్మిన్ విహరతి సతి త్వత్పతిరసా || 26||

జపో జల్యః శిల్పం సకలమపి ముద్రావిరచనా
గతిః ప్రాదక్షిణ్యక్రమణమశనాద్యాహుతివిధిః |
ప్రణామస్సంవేశస్సుఖమఖిలమాత్మార్పణదృశా
సపర్యాపర్యాయస్తవ భవతు యన్మే విలసితం || 27||

సుధామప్యాస్వాద్య ప్రతిభయజరామృత్యుహరిణీం
విపద్యంతే విశ్వే విధిశతమఖాద్యా దివీషదః |
కరాలం యతేక్ష్యలం కటలితవతః కాలకలనా
న శంభోస్తన్మూలం తవ జనని తాటంకమహిమా || 28||

కీరీటం వైరించం పరిహర పురః కైటభభిదః
కరోరే కోటీరే స్థలసి జహి జంభారిముకుటం |
ప్రణమేష్వేతేషు ప్రసభముపయాతస్య భవనం
భవస్యాభ్యుత్థానే తవ పరిజనోక్తిర్విజయతే || 29||

స్వదేహోద్మా తాభిర్ద్వణిభిరణిమాద్యాభిరభితో
నేపీవ్యే నిత్యే త్యామహమితి సదా భావయతి యః |
కిమాశ్చర్యం తస్య త్రినయనసమ్మద్ధిం త్యణయతో
మహాసంవర్తాగ్నిర్విరచయతి నిరాజనవిధిం || 30||

చతుష్టష్టా తంత్రైః సకలమతిసంధాయ భువనం
స్థితస్తత్ప్రేక్ష్యద్ధిప్రసవపరతంత్రైః పశుపతిః |
పునస్తస్మిన్పూర్వంధాదఖిలపురుషారెకఘటనా-
స్వతఃత్రం తే తంత్రం క్షితితలమీవాతీతరదిదం || 31||

శివః శక్తిః కామః క్షితిరథ రవిః శీతకిరణః
స్మూరో హంసః శక్తస్తదను చ పరామూరహరయః |
అమీ హ్యుల్లేఖాభిస్తస్యభిరవసానేషు ఘటితా
భజంతే వర్ణాస్తే తవ జనని నామావయవతాం || 32||

స్మరం యోనిం లక్ష్మీం త్రితయమిదమాదౌ తవ మనో-
ర్పిదాయైకే నిత్యే నీరవధిమహాభోగరసికాః |
భజంతి త్వాం చింతామణిగుననిబద్ధాక్షవలయాః
శివాగ్నౌ జుహ్వంతః సురభిఘ్నతధారాహుతిశతైః || 33||

శరీరం త్వం శంభోః శశిమిహిరవక్షోరుహయుగం
తవాత్మానం మన్యే భగవతి నవాత్మానమనఘం |
అతశ్శేషశ్శేషేత్యయముభయసాధారణతయా
స్థితః సంబంధో వాం సమరసపరానందపరయోః || 34||

మనస్త్వం వ్యోమ త్వం మరుదసి మరుత్సారధిరసి
త్వమోపస్త్వం భూమిస్త్వయి పరిణతాయాం న హి పరం |
త్వమేవ స్సోత్మానం పరిణమయితుం విశ్వవపుషా
చీదానందాకారం శివయువతి భావేన బిభృషే || 35||

తవాజ్ఞాచక్రస్థం తపనశశికోటిద్యుతిధరం
 పరం శంభుం వందే పరిమిలీతపార్శ్వం పరచితా |
 యమారాధ్యన్ భక్త్యా రవిశశిశుచినామవిషయే
 నిరాలోకేకేనీపసతి హి భాలోకభవనే || 36||

విశుద్ధౌ తే శుద్ధస్ఫటికవిశదం వ్యోమజనకం
 శివం సేవే దేవీమపి శివసమానవ్యవసితాం |
 యయోః కాంత్యా యాంత్యాః శశికిరణసారూప్యసరణే-
 విధూతాంతర్ధ్వాంతా విలసతి చకోరీవ జగతి || 37||

సమున్మీలతే సంవిత్ కమలమకరందైకరసేకం
 భజే హంసద్వంద్వం కిమపి మహతాం మానసచరం |
 యదాలాపాదస్తోదశగుణితవిద్యాపరిణతి-
 ర్యదాదత్తే దోషాద్ గుణమఖిలమద్యుః పయ ఇవ || 38||

తవ స్వాధిష్ఠానే హుతవహమధిష్ఠాయ నిరతం
 తమీడే సంవర్తం జనని మహతీం తాం చ సమయాం |
 యదాలోకే లోకాన్ దహతి మహతి క్రోధకలితే
 దయార్థా యా ద్యుష్టిః శిశిరముపచారం రచయతి || 39||

తటిత్కంతం శక్త్యా తిమిరపరిపంధిపురణయా
 స్ఫురేన్నారత్యో భరణపరిణధేంద్రదనుషం |
 తవ శ్యామం మేఘం కమపి మణిపూరైకశరణం
 నిపేవే వర్షంతం హరమిహిరతప్తం త్రిభువనం || 40||

తవాధారే మూలే సహ సమయయా లాస్యపరయా
 నవాత్మానం మన్యే నవరసమహాతాండవనటం |
 ఉభాభ్యామేతాభ్యాముదయవిధిముద్దిశ్య దయయా
 సనాథాభ్యాం జజ్ఞే జనకజననీమజ్జగదిదం || 41||

సౌందర్యలహరీ

గతైర్మాణిక్యత్వం గగనమణిభిః సాంద్రఘటితం
 కిరీటం తే హైమం హిమగిరిసుతే కిర్తయతి యః |
 స నీడేయద్వాయాచ్ఛురణశబలం చంద్రశకలం
 ధనుః శౌనాసరం కిమీతి న నిబద్ధాతి ధిషణాం || 42||

దునోతు ధ్వాంతం నస్తులితదలితేందీవరవనం
 ఘనస్పిర్ధశ్శక్త్యం చికురనికురుంబం తవ శివే |
 యదీయం సౌరభ్యం సహజముపలబ్ధుం సుమనసో
 వసంత్యస్మిన్ మన్యే వలమధనవాటివిటపినాం || 43||

తనోతు క్షేమం నస్తువ వదనసౌందర్యలహరీ-
 పరీవాహస్త్రోతఃసరణిరివ సీమంతసరణిః |
 వహంతీ సిందూరం ప్రబలకబరీభారతిమిర-
 ద్విషాం బృందైర్బందికృతమివ నవీనార్కకిరణం || 44||

లరాలైః స్వాభావ్యాదలికలభసశ్రీభిరలకైః
 పరితం తే వక్తం పరిహసతి పంకేరుహారుచిం |
 దరస్మిరే యస్మిన్ దశనరుచికింజల్కరుచిరే
 సుగంధౌ మాద్యంతి స్మరదహనచక్షుర్మదులిహః || 45||

లలాటం లావణ్యద్యుతివిమలమాభాతి తవ య-
 ద్ద్వితీయం తస్మిన్యే మకుటఘటితం చంద్రశకలం |
 విపర్యాసన్యాసాదుభయమపి సంభూయ చ మిథః
 సుధాలేపస్యూతిః పరిణమతి రాకాహిమకరః || 46||

భ్రువౌ భుగ్నే కించిద్భువనభయభంగవ్యసనిని
 త్వదీయే నేత్రాభ్యాం మధుకరరుచిభ్యాం ధృతగుణం |
 ధనుర్మన్యే సవ్యేతరకరగృహీతం రతిపతేః

ప్రకోష్ఠ ముష్టౌ చ స్థగయతి నిగూఢాంతరముమే || 47||

అహః సూతే సవ్యం తవ నయనమర్కాత్మకతయా
త్రియామాం వామం తే సృజతి రజనీనాయకతయా |
త్యతీయా తే దృష్టిర్దరదలితహేమాంబుజరుచిః
సమాధత్తే సంధ్యాం దివసనిశయారంతరచరీం || 48||

విశాలా కల్యాణీ స్ఫుటరుచిరయోధ్యా కువలయైః
కృపాధారాధారా కిమిపి మధురాభృగవతికా |
అవంతీ దృష్టిస్తే బహునగరవిస్తారవిజయా
ద్రువం తత్తన్నామవ్యవహరణయోగ్యా విజయతే || 49||

కవీనాం సందర్శస్తబకమకరందైకరసీకం
కటాక్షవ్యాఖ్యేపబ్రుమరకలభౌ కర్తయుగలం |
అముంచంతౌ దృష్ట్యా తవ నవీరసాస్వాదతరలా-
వసూయాసంసర్గాదీలికనయనం కించిదరుణం || 50||

శివే శృంగారారా తదితరజనే కుత్సనపరా
సరోషా గంగాయాం గిరిశచరితే వీస్మయవతీ |
హరాహిభ్యో బీతా సరసిరుహసాభాగ్యజయినీ
సఖీషు స్మృతా తే మయి జననీ దృష్టిః సకరుణా || 51||

గతే కర్ణాభ్యర్థం గరుత ఇవ పశ్చాణి దధతీ
పురాం బేతుశ్చిత్తప్రకమరసవిద్రావణఫలే |
ఇమే నేత్రే గోత్రాధరపతికులోత్తంసకలికే
తవాకర్ణాకృష్టస్మృతశరవిలాసం కలయతః || 52||

విభక్తతైవర్ణం వ్యతికరితలీలాంజనతయా
విభాతీ త్వీన్యేత్రత్రితయమిదమీశానదయితే |
పునః ప్రప్లుం దేవాన్ ద్రుహిణహారిరుద్రానుపరతాన్
రజః సత్త్వం బిభ్రత్తమ ఇతి గుణానాం త్రయమివ || 53||

పవిత్రీకర్ణం నః పశుపతిపరాధీనహృదయే
దయామిత్రైర్వైత్తైరుణధవలశ్యామరుచిభిః |
నదః శోణో గంగో తపనతనయేతి ద్రువమముం
త్రయాణాం తీర్థానాముపనయసి సంభేదమనఘం || 54||

నిమేషోన్మేషాభ్యాం పులయముదయం యాతి జగతీ
తవేత్యాహుః సంతో ధరణిధరరాజన్యతనయే |
త్యదున్మేషాజ్ఞాతం జగదిదమశేషం పులయతః
పరిత్రాతుం శంకే పరిహృతనిమేషాస్థవ దృశః || 55||

తవాపర్ణే కర్ణేజపనయనపైశున్యచకితా
నిలీయంతే తోయే నియతమనిమేషాః శఫరికాః |
ఇయం చ శ్రీర్బద్ధచ్చదపుటకవాటం కువలయం
జహాతి ప్రత్యూషి నీశి చ విఘటయ్య ప్రవిశతి || 56||

దృశా ద్రాఘీయస్యా దరదలితనీలోత్పలరుచా
దవీయాంసం దీనం స్పృహయ కృపయా మామపి శివే |
అనేనాయం ధన్యో భవతీ న చ తే హానిరియతా
వనే వా హర్ష్యే వా సమకరనిపాతో హిమకరః || 57||

అరాలం తే పాలీయుగలమగరాజన్యతనయే
న కేషామాధత్తే కుసుమశరకోదండకుతుకం |
తిరశ్శీనో యత్ర శ్రవణపథముల్లంఘ్య విలస-
న్నపాంగవ్యాసంగో దిశతి శరసంధానదిషణాం || 58||

స్ఫురద్ధండాభోగప్రతిఫలితతాటంకయుగలం
చేతుశ్శక్తం మన్యే తవ ముఖమిదం మన్మథరథం |
యమారుహ్య ద్రుహ్యత్యవనిరథమర్కేందుచరణం
మహావీరో మారః ప్రమథపతయే సజ్జితవతే || 59||

సరస్వత్యాః సూక్తీరమృతలహరీకౌశలహరీః
పిబంత్యాః శర్వాణి శ్రవణచులుకాభ్యామవిరలం |
చమత్కారశ్శాఘాచలితశిరసః కుండలగణో
రుణత్యారైస్తారైః ప్రతివచనమాచష్ట ఇవ తే || 60||

అసౌ నాసావంశస్సుహినగిరివంశధ్వజపటి
త్వదీయో నేదీయః ఫలతు ఫలమస్మాకముచితం |
వహన్మంతర్ముక్తాః శిశిరతరనిశ్వాసగలితం
సమృద్ధ్యా యతాసాం బహిరపే చ ముక్తామణిధరః || 61||

ప్రకృత్యా రక్తాయాస్తవ సుదతి దంతచ్ఛదరుచేః
ప్రవక్ష్యే సాద్యశ్యం జనయతు ఫలం విద్రుమలతా |
న బింబం తద్ద్వింబప్రతిఫలనరాగాదరుణితం
తులామధ్యారోఢుం కథమివ విలక్షిత కలయా || 62||

స్మితజ్యోత్స్యా జాలం తవ వదనచంద్రస్య పిబతాం
చకోరాణామోసీదతిరసతయా చంచుజడమా |
అతస్మై శీతాంశోరమృతలహరీమమ్మరుచయః
పిబంతి స్వచ్ఛందం నిశి నిశి భృశం కాంజికథియా || 63||

అవిశ్రాంతం పత్యుర్గుణగణకథామైడనజపా
జపాపుష్పద్వాయా తవ జనని జిహ్వా జయతి సా |
యదగ్రాసీనాయాః స్ఫటికదృషదచ్చచ్చవిమయా
సరస్వత్యా మూర్తిః పరిణమతి మాణిక్యవపుషా || 64||

రణే జిత్యా దైత్యానపహృతశిరస్థైః కవచిభిర్-
నివృత్తైశ్చండాంశత్రిపురహరనిత్యైశ్చాన్యైః |
విశాఖేంద్రోపేంద్రైః శశివిశదకర్పూరశకలా
విలీయంతే మాతస్తవ వదనతాంబూలకబలాః || 65||

విపంచ్యా గాయంతీ వివిధమపదానం పశుపతేః
త్వయారభ్యే వక్త్రం చలితశిరసా సాధువచనే |
తదీయైర్వాఙ్ముఖైః పలపితతంత్రీకలరవాం
నిజాం వీణాం వాణీ నిచులయతి చోలేన నిభృతం || 66||

కరాగ్రేణ స్ఫుష్టం తుహినగిరిణా వత్సలతయా
గిరీశేనోదస్థం ముహురధరపానాకులతయా |
కరగ్రాహ్యం శంభోర్ముఖముకురవృంతం గిరిసుతే
కథంకారం ట్టూమస్తవ చిబుకమౌపమ్యరహితం || 67||

భుజాశ్లేషాన్ నిత్యం పురదమయితుః కంటకవతీ
తవ గ్రీవా ధత్తే ముఖకమలనాలశ్చయమియం |
స్వతః శ్వేతా కాలాగురుబహులజంబాలమలినా
మృణాలీలాలిత్యం వహతి యదధో హారలతికా || 68||

గలే రేఖాస్తిస్తో గతిగమకగీతైకనిపుణే
వివాహవ్యానద్ధపుగుణగుణసంఖ్యాప్రతిభువః |
విరాజంతే నానావిధమధురరాగాకరభువాం
త్రయాణాం గ్రామాణాం స్థితినియమసీమాన ఇవ తే || 69||

మృణాలీమృద్వీనాం తవ భుజలతానాం చతస్పృణాం
చతుర్భ్యః సౌందర్యం సరసిజభవః స్థాతి వదన్తైః |
నఖేభ్యః సంత్రస్యన్ ప్రథమమథనాదంధకరివో-
శ్చతుర్ణాం శిర్షాణాం సమమభయహస్తార్పణధియా || 70||

నఖానాముద్గోత్రైర్నవనలినరాగం విహసతాం
కరాణాం తే కాంతం కథయ కథయామః కథముమే |
కయాచిద్వా సామ్యం భజతు కలయా హంత కమలం
యది క్రీడల్లక్ష్మీచరణతలలాక్షారసఛణం || 71||

నమం దేవి స్కందద్విపవదనపీతం స్తనయుగం

తవేదం నః ఖేదం హరతు సతతం ప్రస్ఫుటముఖం |
యదాలోక్యాశంకాకులితహృదయో హాసజనకః
స్వకుంభో హీరంబః పరిమృశతి హస్తేన ఝడితి || 72 ||

అమూ తే వక్షోజావమృతరసమాణిక్యకుతుపౌ
న సందేహస్యండో నగపతిపతాకే మనసి నః |
పిబంతౌ తౌ యస్మాద్విదితవధూసంగరసికౌ
కుమారావద్యాపి ద్వీరదవదనక్రొంచదలనౌ || 73 ||

పహత్యంబ స్తంబేరమదనుజకుంభప్రకృతిభిః
సమారభాం ముక్తామణిభిరమలాం హారలతికాం |
కుడాభోగో బింబాధరరుచిభిరంతః శబలితాం
ప్రతాపవ్యామిశ్రాం పురదమయితుః కీర్తిమివ తే || 74 ||

తవ స్తన్యం మన్యే ధరణిధరకన్యే హృదయతః
పయఃపారావారః పరివహతి సారస్వతమివ |
దయావత్స్యా దత్తం ద్రవిడశిశురాస్వాద్య తవ యత్
కవీనాం ప్రౌఢానామజని కమనీయః కవయితా || 75 ||

హరక్రోధజ్వాలావలిభిరవలీడేన వపుషా
గభీరే తే నాభీసరసి కృతసంగే మనసిజః |
సముత్తస్థా తస్మాద్చలతనయే ధూమలతికా
జనస్తాం జానీతే తవ జనని రోమావలిరితి || 76 ||

యదేతత్ కాలిందీతనుతరతరంగాకృతి శివే
కృశే మధ్యే కించిజ్జనని తవ యద్భాతి సుధియాం |
విమర్దాదన్యైన్యం కుచకలశయోరంతరగతం
తనూభూతం వ్యోమ ప్రవిశదివ నాభిం కుహరిణీం || 77 ||

స్థిరో గంగావర్షః స్తనముకులరోమావలిలతా-
కలావాలం కుండం కుసుమశరతేజోహృతభుజః |
రతేర్ణీలాగారం కిమపి తవ నాభిర్గిరిసుతే
బిలద్వారం సిద్ధేర్గిరిశనయనానాం విజయతే || 78 ||

నిసర్గక్షీణస్య స్తనతటభరేణ క్షమజుషో
నమన్మూర్ఛైర్నారీతిలక శనైస్సుట్కత ఇవ |
చిరం తే మధ్యస్య త్రుటితతటినీతీరతరుణా
సమావస్థాస్థిమ్నా భవతు కుశలం శైలతనయే || 79 ||

కుచౌ సద్యఃస్వీద్యత్కటఘటితకూర్మాసభిదురౌ
కషంతౌ దోర్మూలే కనకకలశాభౌ కలయతా |
తవ త్రాతుం భంగాదలమితి వలగ్గుం తనుభువా
త్రిదా నద్దం దేవి త్రివలి లవలీవల్లిభిరివ || 80 ||

గురుత్వం విస్తారం క్షీతిధరపతిః పార్యతి నిజా-
న్వితంబాదాచ్ఛిద్య త్వయి హరణరూపేణ నిదధే |
అతస్తే విస్తీర్ణో గురురయమశేషాం వసుమతీం
నితంబప్రాగ్భారః స్థగయతి లఘుత్వం నయతి చ || 81 ||

కరోద్రాణాం శుండాన్ కనకకదలీకాండపటలీ-
ముఖాభ్యామూరుభ్యాముభయమపి నిర్జిత్య భవతీ |
సువృత్తాభ్యాం పత్యుః ప్రణతికరినాభ్యాం గిరిసుతే
విదిజ్ఞే జానుభ్యాం విబుధకరికుంభద్వయమసి || 82 ||

పరాజేతుం రుద్ధం ద్విగుణశరగ్రౌ గిరిసుతే
నిషంగౌ జంఘే తే విషమవిశిఖో బాడమకృత |
యదగ్రే ద్యుశ్యంతే దశశరఫలాః పాదయుగలీ-
నఖారచ్ఛద్మానః సురమకుటశాణైకనిశితాః || 83 ||

శ్రుతీనాం మూర్ధానో దధతి తవ యౌ శేఖరతయా
మమాప్యేతౌ మోతః శిరసి దయయా ధేహి చరణౌ |

యయోః పాద్యం పాథః పశుపతిజటాజుటతటిన్
యయోర్థాక్షాలక్ష్మీరరుణహరిచూడామణిరుచిః || 84 ||

నమోవాకం బ్రూమో నయనరమణీయాయ పదయో-
స్తవాస్త్రై ద్వంద్వాయ స్ఫుటరుచిరసాలక్ష్మకవతే |
అసూయత్యత్యంతం యదభీహననాయ స్పృహయతే
పశూనామీశానః ప్రమదవనకంకేలితరవే || 85 ||

మృషా కృత్వా గోత్రస్థలనమథ వైలక్ష్మనమితం
లలాట్ భర్తారం చరణకమలే తాడయతి తే |
చిరాదంతఃశల్యం దహనకృతమున్మాళితవతా
తులాకోటికాక్షణైః కిలికిలితమీశానరిపుణా || 86 ||

హిమానీహంతవ్యం హిమగిరినివాసైకచతురో
నిశాయాం నిద్రాణం నిశి చరమభాగే చ విశదౌ |
వరం లక్ష్మీపాత్రం శ్రియమతిస్సజంతౌ సమయినాం
సరోజం త్వత్పాదౌ జనని జయతశ్చిత్రమిహ కిం || 87 ||

పదం తే కీర్తినాం ప్రపదమపదం దేవి విపదాం
కథం నీతం సద్భిః కఠినకమఠీకర్పరతులాం |
కథం వా బాహుభ్యాముపయమనకాలే పురభిదా
యదాదాయ న్యస్తం దృషది దయమానేన మనసా || 88 ||

నఖైర్నాకస్త్రీణాం కరకమలసంకోచశిభి-
స్తరూణాం దివ్యానాం హసత ఇవ తే చండి చరణౌ |
పలాని స్వస్థిభ్యః కిసలయకరాగ్రేణ దదతాం
దరిద్రేభ్యో భద్రాం శ్రియమనిశమహ్నాయ దదతౌ || 89 ||

దదానే దీనేభ్యః శ్రియమనిశమాశానుసదృశీ-
మమందం సౌందర్యప్రకరమకరందం వికిరతి |
తవాస్మిన్ మందారస్థబకసుభగే యాతు చరణే
నిమజ్జన్మట్టివః కరణచరణః షట్పరణతాం || 90 ||

పదన్యాసక్రీడాపరిచయమివారబ్దుమనసః
స్థలంతస్థి భేలం భవనకలహంసా న జహతి |
అతస్థిపాం శిక్షాం సుభగమణిమంజీరరణిత-
చ్ఛలూదాచక్షాణం చరణకమలం చారుచరితే || 91 ||

గతాస్తే మంచత్వం ద్రుహిణహరిరుద్రేశ్వరభృతః
శివః స్వచ్ఛచ్చాయాఘటితకపటప్రచ్ఛదపటః |
త్యదీయానాం భాసాం ప్రతిఫలనరాగారుణతయా
శేరీ శృంగారో రస ఇవ దృశాం దోగ్ధి కుతుకం || 92 ||

అరాలా కేశేషు ప్రకృతిసరలా మందహాసితే
శిరీషాభా చిత్తే దృషదుపలశోభా కుచతటి |
భృశం తన్వీ మద్యే పృథురురసిజారోహవిషయే
జగత్తాతుం శంభోర్జయతి కరుణా కాచిదరుణా || 93 ||

కలంకః కస్తూరీ రజనికరబింబం జలమయం
కలాభిః కర్పూరైర్కరకతకరండం నిబిడితం |
అతస్త్వద్భోగేన ప్రతిదినమిదం రిక్తకుహరం
విధిర్భూయో భూయో నిబిడయతి నూనం తవ కృతే || 94 ||

పురారాతేరంతఃపురమసి తతస్త్వచ్ఛరణయోః
సపర్యామర్యాదా తరలకరణానోమసులభా |
తథా హ్యేతే నీతాః శతమఖముఖాః సిద్ధిమతులాం
తవ ద్వారోపాంతస్థితిభిరణిమాద్యాభిరమరాః || 95 ||

కలత్రం వైధాత్రం కతికతి భజంతే న కవయః
శ్రియో దేవ్యాః కో వా న భవతి పతిః కైరపి ధనైః |
మహాదేవం హిత్యా తవ సతి సతీనామచరమే

గిరామాహుర్దేవీం ద్రుహిణగృహిణీమాగమవిదో
హరేః పత్నీం పద్మాం హరసహచరీమద్రితనయాం |
తురీయా కాపి త్వం దురధిగమనిసీమమహిమా
మహామాయా వీశ్యం భ్రమయసి పరబ్రహ్మమహిషి || 97||

కదా కాలే మాతః కథయ కలితాలక్ష్మకరసం
పిబేయం విద్యార్థి తవ చరణనిర్ణజనజలం |
ప్రకృత్యా మూకానామపి చ కవితాకారణతయా
కదా ధత్తే వాణీముఖకమలతాంబూలరసతాం || 98||

సరస్వత్యా లక్ష్మ్యా విధిహరిసపత్నీ విహరతే
రతేః పాతివ్రత్యం శిథిలయతి రమ్యేణ వపుషా |
చిరం జీవన్మేవ క్షపితపశుపాశవ్యతికరః
పరానందాభ్యం రసయతి రసం త్వద్భజనవాన్ || 99||

ప్రదీపజ్వాలాభిర్దివసకరనీరాజనవిధిః
సుదాసూతేశ్వంద్రోపలజలలవైరర్షరచనా |
స్వకీయైరంభోభః సలిలనిధిసాహిత్యకరణం
త్వద్దయాభిర్వాగ్భిస్తవ జనని వాచాం స్తుతిరియం || 100||

సమానీతః పద్మాం మణిముకురతామంబరమణి-
ర్పయాదంతఃస్థితీమితీరణశ్రేణీమస్యణః |
దధాతి త్వద్వక్త్రంప్రతిఫలనమశాంతవికచం
నిరాతంకం చంద్రాన్నిజహ్వాదయపంకేరుహమివ || 101||

సముద్భూతసూలస్తనభరమురశ్చారు హసితం
కటాక్షే కిందర్పః కతిచన కదంబద్యుతి వపుః |
హరస్య త్వద్భ్రాంతిం మనసి జనయాం స్మ విమలా
భవత్యా యే భక్తాః పరిణతిరమీషామియముమే || 102||

నిధే నిత్యస్మైరే నిరవధిగుణే నీతినిపుణే
నిరాఘాతజ్ఞానే నియమపరచితైకనిలయే |
నియత్యా నిర్ముక్తే నిఖిలనిగమాంతస్తుతిపదే
నిరాతంకే నిత్యే నిగమయ మమాపి స్తుతిమిమాం || 103||

|| ఇతి శ్రీమత్సరమహాంసపరివ్రాజకాచార్యస్య
శ్రీగోవిందభగవత్సూక్ష్మపాదశిష్యస్య
శ్రీమద్భగవద్భగవతః కృతౌ సౌందర్యలహరీ సంపూర్ణా

|| ఓం తత్సత్ ||

Notes:

The Saundaryalahari, a devotional poem of one hundred hymns, is ascribed to the great teacher Shankaracharya. The poem is divided into two parts; the first part, comprised of verses 1 through 41, is called the Anandalahari, or Wave of Bliss, and verses 42 through 100 comprise the Saundaryalahari, or Wave of Beauty.

There are three additional verses, found as verses 101 through 103, which are considered to be interpolations of other scholars, but are included in recensions of the whole work. The hymn, written in the shikharini metre, extols in the Anandalahari, the dynamic aspect of Brahman, as Shakti, manifestations for worship, and the modes of internal meditation. The second part, the Saundaryalahari, contains a magnificent exposition of the beauties of the charming form of the Divine Mother.

The exact number of verses of the Saundaryalahari is debated.

Some versions give only one hundred verses, while others add three or four more verses to this number. In editing this electronic edition I cross-referenced the verses herein against ten printed editions, compared the texts, and arrived at one hundred and three verses. This number is what the majority of the printed editions have also listed, so this number is what I shall give as well. Thus, this edition contains all verses traditionally given in the Saundaryalahari. The order of the verses also varies according to some editions. Again I compared the order to other editions and the order given herein is the order which the majority of those editions have set the verses in.

Encoded and proofread by: Anshuman Pandey (16 April 1996) pandey at umich.
Reproofread by Sunder Hattangadi sunderh [at] hotmail.com

```
% File name           : saundaryalahari.itx
%-----
% Text title          : saundaryalahariI
% Author              : Shankaracharya
% Language             : Sanskrit
% Subject              : philosophy/hinduism/religion
% Description/comments :
%
% Transliterated by   : Anshuman Pandey pandey at umich.edu
% Proofread by        : Sunder Hattangadi sunder at hotmail.com
% Latest update       : September 3, 1997, March 22, 2013
% Send corrections to : sanskrit[at]cheerful.com
%
% Site access        :
% http://sanskritdocuments.org
% http://sanskrit.gde.to/
%-----
% The text is to be used for personal studies and research only.
% Any use for commercial purpose is prohibited as a gentleman's
% agreement.
%
%-----
```

From <http://sanskritdocuments.org>
Questions, comments? Write to [sanskrit\[at\]cheerful.com](mailto:sanskrit[at]cheerful.com).